

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

III. volebné obdobie

Číslo:

N á v r h

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

na vydanie

zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva

Predkladajú:

Ján Drgonec v. r.
Eva Černá v. r.
Imrich Hamarčák v. r.
Jirko Malchárek v. r.
Beáta Brestenská v. r.
Jozef Banáš v. r.
Jozef Heriban v. r.
Ľubomír Lintner v. r.
Pavol Rusko v. r.

Návrh uznesenia:

Národná rada Slovenskej republiky
schvaľuje
návrh skupiny poslancov Národnej rady
Slovenskej republiky na vydanie
zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon
č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení
tehotenstva

Bratislava marec 2003

N á v r h
Z Á K O N
zo2003,

ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 419/1991 Zb.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 419/1991 Zb. sa mení a dopĺňa takto:

1. Za § 4 sa vkladá § 4a, ktorý znie:

„§ 4a

- (1) Ak vývoj plodu je geneticky chybný, umelo prerušíť tehotenstvo možno do konca 24. týždňa jeho trvania.
- (2) Ak tehotenstvo trvá dlhšie, než 12. týždňov, existenciu genetických dôvodov na umelé prerušenie tehotenstva musí potvrdiť odborné konzílium.
- (3) Rozhodnutie odborného konzília je záväzné pre zdravotnícke zariadenie, ktoré má žene umelo prerušiť tehotenstvo podľa odseku 1.
- (4) Podrobnosti o zložení odborného konzília, o špecializácii členov odborného konzília a o spôsobe rozhodovania odborného konzília ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.“.

2. Za § 14 sa vkladá § 14a, ktorý znie:

„§ 14a

Zrušuje sa § 2 ods. 3 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky č. 74/1986 Zb., ktorou sa vykonáva zákon Slovenskej národnej rady č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva, v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 98/1995 Z.z. o Liečebnom poriadku.“.

Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Ochrana základných práv a slobôd vo vzťahoch, v ktorých sa základné práva a slobody zaručujú, a zabezpečenie jej dostupnosti oprávneným osobám je nevyhnutnou súčasťou riadneho chodu právneho štátu.

Základné práva a slobody sa v Ústave Slovenskej republiky upravujú v druhej hlave, kde sa v prvom oddiele pomenovanom Všeobecné ustanovenia uvádza: „Medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.“ (článok 13 odsek 2) Ústavný súd Slovenskej republiky pri uplatnení čl. 13 ods. 2 uviedol: „Ústava tým zaručuje zvýšenú ochranu základných práv a slobôd ustanovených v Druhej hlave. Práva a slobody zaručené podľa ústavy sa chránia pozitívnym záväzkom Slovenskej republiky. Základné práva a slobody podľa čl. 93 ods. 3 ústavy nemôžu byť predmetom referenda. Orgány výkonnej moci nesmú svojimi všeobecne záväznými právnymi predpismi obmedziť základné práva a slobody určením povinností, ani akokoľvek inak.“ (II. ÚS 8/97. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1997, s. 81)

Zásada obmedziteľnosti základného práva výlučne rozhodnutím zákonodarcu nie je v platnom právnom poriadku dodržaná vo viacerých prípadoch. Početnosťou nerešpektovania tejto zásady sa nelegitimizuje vstup orgánov výkonnej moci do pre ne neprístupnej sféry základných práv a slobôd. Predložený návrh slúži na odstránenie tohto nedostatku v právnej úprave umelého prerušenia tehotenstva.

Podľa § 4 zákona č. 73/1986 Zb o umelom prerušení tehotenstva: „Žene sa umelo preruší tehotenstvo, ak o to písomne požiada, ak tehotenstvo nepresahuje 12 týždňov a ak tomu nebránia jej zdravotné dôvody.“

Podľa § 2 ods. 3 vyhlášky č. 74/1986 Zb.: „Z genetických dôvodov možno umelo prerušiť tehotenstvo do dvadsaťštyri týždňov jeho trvania.“ Citovaným ustanovením sa zákonom určená lehota zdvojnásobuje podzákonným predpisom ministerstva zdravotníctva (Slovenskej socialistickej republiky).

Podľa čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky: „Ministerstvá a iné orgány štátnej správy na základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom.“ Úprava obsiahnutá v § 2 ods. 3 vyhlášky č. 74/1986 Zb. takto nevznikla. Zákon nesplnomocnil ministerstvo zdravotníctva, aby dovolilo výkon interrupcie po uplynutí 12. týždňa trvania tehotenstva.

Návrh zákona odstraňuje nesúlady platnej právnej úpravy pri zachovaní súčasného právneho stavu. Zároveň sa zvyšuje právna istota, že umelé prerušenie tehotenstva vo vývine plodu presahujúcom 12 týždňov sa vykoná iba z genetických dôvodov, lebo vykonaniu umelého prerušenia tehotenstva v čase 13 až 24 týždňov veku plodu bude musieť predchádzať rozhodnutie odbornej lekárskej komisie o tom, že genetické dôvody pre umelé prerušenie tehotenstva naozaj existujú.

Predloženie návrhu novely zákona č. 73/1986 Zb. sa nepredpokladá podľa Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2003 schváleného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 1358 z 11. decembra 2002.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky.

Návrh zákona nebude mať dopad na štátny rozpočet.

Návrh zákona nemá vplyv na životné prostredie.

Návrh zákona neovplyvní zamestnanosť a nevyžiada si zvýšenie počtu pracovníkov.

DOLOŽKA ZLUČITEĽNOSTI

návrhu zákona s právom Európskych spoločenstiev a Európskej únie

1. **Navrhovateľ zákona** : skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky
2. **Názov návrhu zákona** : Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva
3. **V práve ES a EÚ problematika návrhu zákona** : *n i e* je priamo upravená, ale dotýkajú sa ho - čl. 152 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva v znení zmluvy z Nice
- čl. 35 Charty základných práv Európskej únie (2000/1218)
4. **Návrh zákona svojou problematikou** : *p a t r í* medzi priority uvedené v čl. 70 Európskej dohody o pridružení – ochrana zdravia a života ľudí, ale *n i e* je predmetom odporúčaní v Príprave asociovaných krajín strednej a východnej Európy na integráciu do vnútorného trhu Európskej únie /Biela kniha/
5. **Charakteristika právnych noriem Európskej únie, ktorými je upravená problematika návrhu zákona** :
Podľa čl. 152 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pri stanovení a uskutočňovaní všetkých politík a činností ES sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany ľudského zdravia. Činnosť ES v oblasti zdravotníctva plne rešpektuje zodpovednosť členských štátov za organizáciu zdravotníctva a poskytovanie zdravotníckych služieb a zdravotníckej starostlivosti.
Podľa čl. 35 Charty základných práv EÚ každý má právo na prístup k preventívnej zdravotnej starostlivosti a právo využívať lekársku starostlivosť za podmienok ustanovených národnými zákonmi a postupmi. Pri definovaní a vykonávaní všetkých postupov a činností únie je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia ľudí.
6. **Vyjadrenie stupňa kompatibility s právom Európskej únie** : Vzhľadom na vnútroštátny charakter upravovanej problematiky sa súlad tohto návrhu zákona s právom ES a EÚ *n e v y j a d r u j e* .

Osobitná časť

K § 4a:

Do zákona sa vkladá úprava, ktorá v platnom právnom poriadku je ustanovená vyhláškou ministerstva, teda všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý v spojení s čl. 13 ods. 2 a čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky nemá dostatočný stupeň právnej sily.

Umelé prerušenie tehotenstva z genetických dôvodov predstavuje mimoriadne závažnú príčinu, ktorá s prihliadnutím na zložitosť diagnostikovania opodstatňuje skončenie tehotenstva aj v tom štádiu vývinu plodu, v ktorom z akéhokoľvek iného dôvodu skončenie tehotenstva v dôsledku vonkajšieho zásahu do organizmu matky neprichádza do úvahy. Za účelom zvýšenia právnej istoty, že genetický dôvod pre umelé prerušenie tehotenstva sa nestane zámienkou na obídienie zákona, sa zavádza podmienka preukázania genetického dôvodu odbornou lekárskou komisiou. Vytvorenie odbornej lekárskej komisie nemá nič spoločné s obnovou okresných a krajských interrupčných komisií, ktoré existovali v socialistickom československom štáte (§ 3 ods. 2 zákona č. 68/1957 Zb.; § 3 ods. 2 vyhlášky č. 104/1961 Zb.; § 2 ods. 2 nariadenia vlády č. 126/1962 Zb.; § 6 ods. 2 vyhlášok č. 71/1973 Zb. a č. 72/1973 Zb.). Zákon zveruje rozhodnutie o existencii genetickej chyby vo vývine plodu odbornému lekárskeму konzíliu. Ide o spôsob rozhodovania, ktorý je v platnom právnom poriadku ustanovený pri určovaní momentu smrti (§ 50 ods. 3 zákona č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov), pri odbere orgánu z tela živého darcu pre účely transplantácie (§ 46 ods. 2 zákona č. 277/1994 Z.z.), alebo pri výkone osobitne závažných psychiatrických zásahov podľa § 38 ods. 3 zákona č. 277/1994 Z.z.

Rozhodnutie trojčlenného konzília je odborné medicínske rozhodnutie, ktoré nie je rozhodnutím orgánu verejnej správy. Preto sa neustanovuje odvolacie konanie, ani iný opravný prostriedok proti rozhodnutiu odborného konzília. Z povahy odborného konzília nevyplýva ani právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

K bodu 2:

Ustanovenie § 2 ods. 3 vyhlášky č. 74/1986 Zb., ktorým sa v platnom právnom poriadku nerešpektuje úprava článku 13 odsek 2 ústavy, sa zrušuje.

K čl. II:

Zákon nedobudne účinnosť dňom vyhlásenia. S prihliadnutím na účel a obsah zmeny právnej úpravy nie je nevyhnutné, aby nositelia práv a povinností z novej právnej úpravy dostali čas na oboznámenie sa s novou právnou úpravou. Naopak, z hľadiska ochrany ústavnosti je dôležité, aby sa právny stav zosúladiť s ústavou čo najrýchlejšie.